

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/21857 Gk 29

7/29970

Sayı :30824082-610/13727297
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

06 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**KAYSERİ MİLLETVEKİLİ
SAYIN MUSTAFA BAKİ ERSOY'UN
TBMM 7/32472 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde bulunan kırsal mahallelerimiz, coğrafi zorluklar ve nüfus yoğunluğunun azlığı nedeniyle altyapı hizmetlerine erişimde ciddi sıkıntılar yaşamaktadır. Yol, su, kanalizasyon, elektrik ve internet gibi temel altyapı hizmetlerinin yetersizliği, zaman zaman kırsal yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilmekte, ekonomik ve sosyal gelişimi engelleyebilmektedir.

Diğer yandan, bu mahallelerin bağlı bulunduğu belediyelerin bütçe olanaklarının sınırlı olması, altyapı yatırımlarının yapılmasını zorlaştırmakta ve hizmetlerin sürdürülebilirliğini ve hizmet sürecini yavaşlatabilmektedir.

Bu nedenle, büyükşehir belediyeleri sınırlarındaki kırsal mahallelerde altyapı eksikliklerinin giderilmesi amacıyla, ilgili bakanlıkların mali ve teknik destek sağlaması büyük önem taşımaktadır.

Bu kapsamda;

1-Büyükşehir belediyesi sınırlarındaki kırsal mahallelerde altyapı eksikliklerinin giderilmesi için bakanlığınızca yürütülen destek programları mevcut mudur?

2-Altyapı yatırımlarında belediyelerin bütçe yetersizliği durumunda sağlanan mali yardım veya teknik destek mekanizmaları mevcut mudur?

3-Bu mahallelerde temel altyapı hizmetlerinin sürdürülebilirliği için uzun vadeli planlamalar yapılmakta mıdır?

4-Yerel yönetimler ile bakanlığınız arasında iş birliği ve koordinasyon mekanizmaları nasıl yürütülmektedir?

CEVAP

Bilindiği üzere Anayasa, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda da belirtildiği üzere belediyeler, belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir.

6.12.2012 tarihli ve 28489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı On Dört ilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi ilçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş, Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırı olmuş, bu illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı bulundukları ilçenin belediyesine katılmış, İstanbul ve Kocaeli il mülki sınırları içerisinde bulunan

köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak bağlı bulundukları ilçe belediyesine mahalle olarak katılmıştır.

Aynı Kanun'un Geçici 1 inci maddesinin onbeşinci fıkrasıyla tüzel kişiliği kaldırılan köylerde, bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'na göre alınması gereken emlak vergisi ile 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca alınması gereken vergi, harç ve katılım paylarının belirtilen tarihe kadar alınmayacağı ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının üçüncü bendi, 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci bendi ile beşinci bendi, 66'ncı maddesinin birinci fıkrasının beşinci bendi hükümlerinin belirtilen tarihe kadar uygulanmaya devam edileceği, bu yerlerde içme ve kullanma suları için alınacak ücretin belirtilen tarihe kadar en düşük tarifenin % 25'ini geçmeyecek şekilde belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca mezkur maddenin 24'üncü fıkrası uyarınca İstanbul ve Kocaeli hariç, büyükşehir, büyükşehir ilçe belediyeleri ve bağlı idareler yatırım bütçelerinin en az % 10'unu on yıl süre ile bu Kanun kapsamında belediye sınırlarına dâhil olan yerleşim yerlerinin altyapı hizmetleri için ayırmış ve kullanmışlardır.

Öte yandan, büyükşehir belediyesi sisteminin uygulandığı illerde 5216 sayılı Kanun'un 27'nci maddesi kapsamında büyükşehir belediyeleri, ilçe belediyeleri ile ortak projeler geliştirebilmekte ve yatırım yapabilmektedir. Ayrıca büyükşehir belediyesi, kesinleşmiş en son yıl bütçe gelirinin %10'unu aşmamak ve bütçede ödeneği ayrılmış olmak şartıyla, ilgili belediyenin yatırım programında yer alan projelerin finansmanı için büyükşehir belediye başkanının teklifi ve meclisin kararıyla ilçe belediyelerine malî ve aynî yardım yapabilmektedir. Bu kapsamda altyapı hizmetlerinin desteklenmesi de mümkün olmaktadır.

Ancak yerleşim alanlarının bazıları gelişmişlik olarak büyükşehirlerin merkezleri ile aynı seviye ve hatta yer yer daha ileri düzeye ulaşmış olmasına rağmen bazı yerler ise mahalle oldukları yıldan itibaren görece iyi bir gelişme ivmesi yakalayamamıştır. Ayrıca geçici düzenlemelerin bu gibi yerler için uygun olmadığı belirlenmiş ve bu duruma uygun bir çözüm mekanizmasının geliştirilmesine ihtiyaç olmuştur. Diğer taraftan, ilk defa büyükşehir sistemine geçen illerde de bir uyum süresi ve sürecine ihtiyaç duyulmuş ve yerleşik olan herkesin ikamet ettiği yerdeki temel kurgusunun bozulmaması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle yıllar içinde büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalarak çeşitli nedenlerle mahalleye dönüşen veya ilk defa büyükşehir belediyesi olan tüm yerleşim birimlerinin kendi içinde yaşadıkları gerçeklikle uygun olacak şekilde birtakım muafiyet ve indirimlere tabi tutulması, zaman içinde gelişimini tamamlayan yerlerin ise büyükşehir belediyesi sistemine tam entegrasyonunun sağlanması amacıyla 16.10.2020 tarihli ve 31276 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7254 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 10'uncu maddesi ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda düzenleme yapılmış ve büyükşehir statüsünde bulunan mahallelerin sosyo-ekonomik durumu, şehir merkezine uzaklığı, belediye hizmetlerine erişilebilirliği, mevcut yapılaşma durumu esas alınarak yapılacak değerlendirme sonrası kırsal mahalle statüsü verilmesi ve esas olan belirleme mahalle düzeyinde olmakla birlikte yüzölçümü 10 bin metrekarenin altına inmemek şartıyla bir mahalle içinde kırsal yerleşik alanda tespit edilebilmesi sağlanmıştır. Ayrıca kırsal mahalle ve kırsal yerleşik alan olarak belirlenen yerlere vergi, harç vb. gibi çeşitli muafiyetler ve indirimler de getirilmiştir.

Yerel yönetimler ile Bakanlığımız arasındaki iş birliği ve koordinasyon mekanizmaları hem yasal düzenlemelerle hem de uygulamadaki idari süreçlerle şekillenmekte olup merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında planlama, denetim, destekleme ve yönlendirme ekseninde yürütülmektedir.

3194 sayılı Kanun'un Ek 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendiyle "Mahalli idareleri ve bunların merkezi idare ile olan alaka ve münasebetlerini düzenlemek; mahalli idareleri düzenleyen

kanunların uygulanması ile ilgili tereddütleri gidermek, düzenleyici ve yönlendirici işlemler yapmak," görev ve yetkisi Bakanlığımıza verilmiş olup bu görev ve yetki Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğümüzce yürütülmektedir.

İller Bankası (İLBANK)'tan alınan bilgide; Büyükşehir Belediyesi sınırlarındaki kırsal mahallelerde altyapı eksikliklerinin giderilmesinden sorumlu yerel yönetimler tarafından İlbank'tan kredi ve hibe talep edilmesi durumunda; talepler, Bankamızca hazırlanan ekonomik ve teknik değerlendirme raporları, İlbank mevzuatı, yatırım ve finansman programı ile yerel yönetimlerin kredibiliteleri çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Yerel yönetimlerin İlbank'tan mali yardım talepleri; İller Bankasıncı hazırlanan ekonomik ve teknik değerlendirme raporları, İlbank mevzuatı, yatırım ve finansman programı çerçevesinde değerlendirilmektedir. Talep edilmesi durumunda teknik destek hizmeti verilmektedir.